

Disputatio Juridica,

Ad Tit. 4. Lib. 1. ff.

D E 987

In integrum Restitutionibus;

QUAM,

FAVENTE NUMINE,

Ex Auctoritate Clarissimi ac Consultissimi Viri,

D. D. DAVIDIS DALRYMPLE,

Equitis Baronetti, Regii apud SCOTOS Advocati, Inclytæ FACULTATIS JURIDICÆ DECANI:

NEC NON

Ex ejusdem FACULTATIS Consensu & Decreto,
Pro ADVOCATI munere consequendo,
Publicæ Disquisitioni subjicit

THOMAS GORDON A. & R.

Ad Diem 29 Decembris, H. Lq; S.



EDINBURGH,

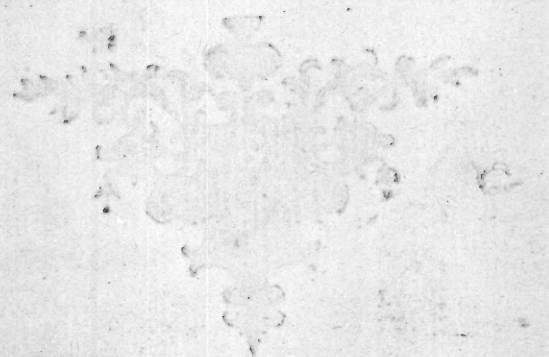
In Aedibus THO. RUDDIMANNI, M.DCC.XVI.

ADRIAN A. D. 1. C.
In integrum Restitutio

MANU
TAVENUE N U MIN L
D. D. DAVIS DALRYMPLE
Hidris Broun...
ONE FACULTATIS



THOMAS GORDON
Ad Dom. 22. Decem. 1812



EDINBURGH
RUDIMANNI

Nobilissimo, illustrissimo ac potentissimo,

D. GEORGIO,

Comiti de *Aberdeen*, Vicecomiti de *Fru-*
martin, Domino de *Haddo*, *Meth-*
lick, *Tarves & Kelly*, &c.

Summo quondam *Scotiæ*, regnante JACOBO
VII. Cancellario integerrimo.

N E C N O N

D. GULIELMO,

Domino de *Haddo*, &c. Filio ejus uni-
co, maximo Parente dignissimo :

Disputationem hanc Juridicam,

*Qualecunque deditissimi affectus
& venerationis monumentum,*

D. D. C. Q.

THOMAS GORDON.

D. GEO. C. C.

Comiti de ...
maximo, Domingo de ...
lick, Tamer & Kay, etc.

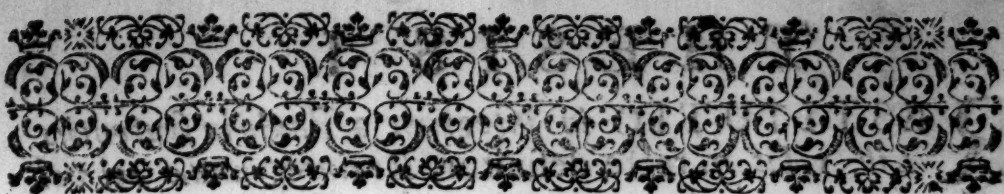
Sumo o quodam ...
VII. Cane ...

NEC NON
D. GULIELMUS

Domingo de ...
co, maximo Pare ...

Dignationem ...
...

D. O. C. C.
THOMAS GORDON



Disputatio Juridica,

A D

Lib. 4. Tit. I. ff.

D E

In integrum Restitutionibus.

P R O O E M I U M.

NE quis summo jure ab actione exclusus temere in judicio experiatur, aut etiam summo jure obligatus temere contradicat, *Restitutionis* beneficium illi necessarium est, quo aut actio restituitur, aut obligatio infringatur, si causæ quæ subest æquitas suffragetur. Usus hujus *restitutionis in integrum* ex sola æquitate generali introductus fuit, l. penult. ff. h. t. l. I. prin. ff. de minor. 25 annis, l. I. prin. ff. ex quib. caus. majores, &c.

T H E.

T H E S I S I.

RESTITUTIO *in integrum a Paulo in sententiis* Lib. 1. Tit. 7. recte definitur, *Redintegrandæ rei vel causæ actio*: quo in loco per *actionem* intelligi videtur quodvis remedium, quod vel ab aliquo intenditur, vel a magistratu conceditur. Eodem modo illud verbum sumitur in l. 37. ff. de ob. & act. l. 35. & l. 39. ff. de procurat. quandoque etiam appellatur *integri restitutio*, ut est in l. 34. § 1. ff. de minor. ac sic quoque conceptus est titulus in sententiis *Pauli*, Lib. 11. Tit. 7. & in Codice *Theodos.* Lib. 11. Tit. 16. & sic in sententiis *Pauli* frequenter vocatur.

T H E S I S II.

RESTITUTIONEM quidem indulget etiam Senatus, & maxime Princeps, l. 1. § 9 & 10. ff. de postulando: huc pertinet, Tit. D & C. de senten. pass. & restitut. Per illam vero, Prætor rigorem Juris civilis corrigit & emendat, diversimode illis, qui subtilitate juris contra æquitatem læsi sunt, sua jurisdictione succurrendo: quem in finem & jus Prætorium comparatum est, ut apparet ex l. 7. § 1. ff. de justitia & jure; cujus insignis portio est illa quæ de *in integrum restitutione* agit. Ultra terminos jurisdictionis per meram gratiam id si fecerit Prætor, non erunt servanda talia decreta, l. 1. § 10. ff. de postuland.

T H E S I S III.

DATUR hæc *restitutio* illis qui re ipsa læsi metu, dolo, ætate, absentia, mutatione status, vel justo errore, l. 1 & l. 2. ff. h. t. *Paul. sentent.* Lib. 1. Tit. 7. § 1.

De in integrum Restitutionibus. 3

§ 1 & 2. non vero illis quorum jus plane est integrum; l. 16. prin. ff. de minor. l. 4. C. si advers. rem judicat. l. 2. C. in quib. caus. in integr. restitut. necess. non est. Ubi notandum, quod dicitur de justo errore, de eo nullum in hoc libro quarto ff. edictum exstare. Pertinere vero id potest ad eum qui cum falso tutore ignorans contraxit: qua de re Prætorum sub titulo de in integrum restitutionibus edixisse quoque constat ex l. 1. ff. quod falso tutore, gest. esse dicat. ubi edictum de restitutione exstat, § 1 & ult. ita quoque in l. 7. prin. ff. eod. tit. Sunt vero ista loca ex Ulpiani ad edictum Lib. 12. ubi ipsum de restitutione in integrum commentatum esse certum est, ut apparet ex l. 2. ff. de capite minutis, l. 1. l. 3. l. 5 & 7. ff. ex quib. caus. major. 25 ann. Verum Tribonianus censuit, occasione eorum quæ ad tutelam & curationes pertinent, melius talia posse proponi. Quandoque aliis justo errore lapsis Prætor succurrit, ut patet ex § 33. Inst. de action. l. 11. prin. ff. de except. rei judicat. de quibus tamen expressum edictum non reperimus. Quandoque Prætor, ita volente æquitate, homines restituit, etiam edicto deficiente, per decretum singulare, l. 7. § 1. ff. h. t.

T H E S I S IV.

D'ATUR hoc remedium etiam heredibus illorum qui læsi sunt, ac similibus successoribus, l. 6. ff. h. t. l. 18. in fin. l. 19. ff. de minor. Illud notabile est, quod in dict. l. 6. domino ejus succurratur, qui dum liber fuerat, læsus erat hereditatis acquisitione, & postea in servitutem redactus erat, etiamsi ætas læsi non suffragetur; tamen quia domino, viz. illum retrahendo, non hoc intendit ut se oneret, sed ut vindictam legibus sibi indultam persequatur; quali sane occasione dominum ita onerari, & vindictam justam tanto illi constare, æquum non videbatur.

A quo non prorsus alienum, quod patrono quoque succurratur, ne libertæ, quæ simili modo sese oneraverat, successio ipsi debita sit ipsi damnosa, *l. 6. § 1. ff. de separationib.* Datur vero contra eos hæc restitutio qui læserunt eorumque heredes.

T H E S I S V.

RESTITUTIONEM concedit magistratus major, etiam Judex a Principe datus, nec non mandatarius jurisdictionis: non etiam judex a magistratu delegatus, aut pedaneus, *l. ult. ubi & apud quem cognit. in integr. restitut. agitand. sit.* nec magistratus municipales, *l. 26. § 1. ff. ad municipalem.*

T H E S I S VI.

PETITUR in foro domicilii ejus contra quem illa postulatur, *l. 2. C. ubi & apud quem cognit. in integr. restitut. agitand. sit.* nisi per modum exceptionis illa imploretur (quod fieri potest, *arg. l. 156. § 1. ff. de reg. jur.* etiam per modum replicationis id fit, ut apparet ex *l. 9. § 4. ff. de jurejurand.*) tunc enim qui ratione rei ipsius est reus, etsi hic actor evadat, in suo tamen foro eam petet. Quando vero per modum actionis in rem quis restituere cupit, nihil vetat quo minus in loco rei sitæ id petatur, uti & illic in rem agatur, *l. ult. C. ubi in rem actio exer. debeat.*

T H E S I S VII.

DATUR de rebus etiam non magnis, modo per eas rei majori non præjudicetur, *l. 4. ff. h. t. quod quando fit exponitur in l. 21. ff. de exception.* Actio doli non

De in integrum restitutionibus. 5

non datur in rebus parvis, l. 9. § ult. l. 10. l. 11. prin. ff. de dolo malo. Hoc ob illius actionis turpitudinem, quæ non ita in aliis restitutionum causis adest, ut eleganter scribit Julianus Antecessor Novella 69. *Justitiæ ratio non ex quantitate, sed ex suis regulis debet estimari.*

T H E S I S VIII.

OMNES in integrum restitutiones exigunt causæ cognitionem, l. 3. ff. h. t. ideoque officium magistratus, l. 105. ff. de reg. jur. qui in causis restitutionis minorum solus tam de jure quam de facto cognoscit, l. 1. § 1. l. 24. § ult. ff. de minor. At in causis læsionis ex metu, dolo absentiaque, ipse quidem de justitia causæ cognoscit, arg. dict. l. 3. § 1. 4. ff. h. t. l. 1. § 4. § seqq. l. 9. § ult. § ll. seqq. ff. de dolo malo, l. 1. § 1. ex quib. caus. major. &c. sed de quæstione facti olim judicem & judicium dabat, l. 9. § 3. § seqq. & passim tit. D. quod metus caus. gest. er. l. 1. § 1. & passim, tit. de dolo malo, l. 1. § 1. ff. ex quib. caus. major. &c. At jure novo, postquam judicia omnia extraordinaria facta fuerunt, § ult. Inst. de interdict. (quo respiciens Tribonianus Paulum interpolavit, l. 47. § 1. ff. de negot. gest.) ipsi magistratus procul dubio, uti in aliis causis, ita hic quoque de tota re, sive de jure, sive de facto sit quæstio, cognoscunt, l. ult. C. ubi § apud quem in integr. restitut. agitant. sit.

T H E S I S IX.

IN integrum restitutio postulata facit, ut nihil novi debeat fieri, tot. tit. C. in integr. restitut. postulat. ne quid novi fiat. sed ut res sit in suspenso, l. 32. C. transact. ut est in appellationibus, tot. tit. D. nihil innovari appell. interposit. cui hæc adsimilatur, l. 42. de min. nisi malitia fuisse

ubesse videatur, cui non indulgent jura, l. 38. ff. de rei vindicat.

T H E S I S X.

UNICUM vero hoc est iudicium quo tota hæc causa absolvatur; non duplex, unum rescindens, quo sola restitutio obtinetur; rescissorium alterum vel restitutorium, quo res ipsa restituitur ac recuperatur, qua de re optime dissertatur a *Bachovio, de action. disput. 3. Thes. 26. & a Vinn. select. question. lib. 1. cap. 10.* Cæterum interdum tantum rescinditur id quod actum est, ut in l. 21. § 5. ff. quod metus caus. gest. er. aliquando jus amisum restituitur, l. 9. § 4. l. 21. § ult. ff. eod. tit. etiam quandoque res simul restituitur, l. 9. § 7 & 8. l. 14. § 1. ff. eod. tit. interdum ab utraque parte omnia restituuntur in pristinum statum, l. 24. § 4. ff. de minor. l. 4. C. de his quæ vi metus caus. gest. sunt. Atque hæc ita varie pro rei cujusque circumstantiis. Ac olim hæc vel peragebantur ab ipso magistratu, ut in causis minorum; vel jus dicente tanquam magistratu & actionem dante, in qua Judex ita jubetur judicare, ac si jus actori esset salvum: quo ipso magistratus quod inique factum rescindebat. Quod fit in rescissoria actione, ubi res petitur restitui rescissa usucapione, § 5. Inst. de action.

T H E S I S XI.

RESTITUTIONES minorum vel majorum, tanquam remedia Prætoria, quibus negotia ipso jure valida rescindebantur, olim intra annum utilem contestandæ erant. Postea vero minoribus *Romæ* & intra centesimum ab urbe lapidem datum quinquennium, post 25 ad totam causam finiendam: in *Italia* quatuor, in *Provinciis*

De in integrum restitutionibus. 7

vinciis tres. *Justinianus* in omni suo imperio, & minoribus & majoribus quadriennium dedit ab anni 26 initio, vel amoti impedimenti tempore, ut patet ex *l. ult. C. de temp. in integr. restitut.* & *l. 2. Cod. Theod. de in integr. restitut.* quod quo pacto currat iis qui veniam ætatis impetrarunt, apparet ex *l. 5. C. dict. tit.* & quo modo heredibus, five minores sunt, five majores, tempora computanda sint, docetur ex *l. 19. ff. de minor. l. 2. l. 4. § 1, 2, 3. C. dict. tit. Paul. sent. Lib. 1. tit. 9. § 4.* Illud vero tenendum, jus hoc novum de tempore pertinere tantum ad minores & majores, *dict. l. ult. C. dict. tit.* non vero ad actionem quod metus causa, quæ anno ordinario finitur, *l. 14. § 1. ff. quod met. caus. gest. er. l. 4. C. eod.* De dolo, biennium præscriptum fuit, *l. ult. C. de dol. mal.* præter quas ulterius porrigi nulla idonea ratio præcipit.



A N N E X A.

I.

Tutoris datio neque imperii, neque jurisdictionis est.

II.

Hereditatis petitio est actio mixta.

III.

Res communes & res publicas a se invicem differre putamus.

IV.

Actio ad supplementum legitimæ ad exemplum querela inofficiosi quinquennio tollitur.

V.

Tria judicia divisia recte dicuntur actiones mixtæ, tam in rem quam in personam.

VI.

Judex secundum ea quæ allegantur & probantur in judicio, non secundum ea quæ scit ut privatus, judicare debet.

E I N I S.

